

Завдання для самостійної роботи з дисципліни «Мікроекономіка»

Змістовий модуль 1. Споживання та виробництво

Загальний обсяг СРС — 18 годин.

Тема 1. Основи мікроекономічного аналізу (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Вивчення концепції раціонального вибору економічних суб'єктів та методології мікроекономіки.
- **Практичне розрахункове завдання:** Оцінка та аналітичний розрахунок альтернативної вартості (витрат упущених можливостей) під час прийняття конкретних управлінських рішень на мікрорівні.
- **Форма контролю:** Бліц-опитування, розв'язання ситуаційних задач.

Тема 2. Модель поведінки споживача (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Опрацювання теорії граничної корисності та концепції раціонального вибору споживача за умов ендогенного та екзогенного доходу.
- **Творче завдання:** Підготовка мультимедійної презентації на тему: *«Ординалістський підхід до аналізу поведінки споживача: оптимум споживача та ефекти зміни ціни»*.
- **Форма контролю:** Перевірка презентацій, участь у дискусії на семінарі.

Тема 3. Попит домогосподарства (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Критичне осмислення здобутків неокласичної теорії споживчого попиту за допомогою опрацювання рекомендованої навчальної літератури та оригінальних наукових публікацій.
- **Аналітична робота:** Дослідження реакції споживача на зміну ринкових цін та рівня доходу (побудова ліній «ціна–споживання» та «дохід–споживання»).
- **Форма контролю:** Письмове тестування.

Тема 4. Технологія виробництва (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Дослідження параметрів та характеру зміни виробничої функції підприємства як виробничо-ринкової системи у короткостроковому та довгостроковому періодах.
- **Графічний аналіз:** Самостійна побудова та аналіз ізоквант та ізокоств для визначення оптимального комбінування факторів виробництва.
- **Форма контролю:** Виконання розрахунково-графічних завдань.

Тема 5. Витрати виробництва (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Оволодіння аналітичними методами оцінки та аналізу витрат підприємства у миттєвому, короткостроковому та довгостроковому періодах.
- **Практичне завдання:** Розробка рекомендацій для умовного підприємства щодо вибору оптимальної стадії виробництва та мінімізації витрат (на основі взаємозв'язку TC, FC, VC, ATC, AFC, AVC та MC).

- **Форма контролю:** Модульна контрольна робота 1 (МКР 1).

Змістовний модуль 2. Ринкові структури, рівновага та суспільний добробут

Загальний обсяг СРС — 20 годин.

Тема 6. Фірма як досконалий конкурент (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання:** Аналіз умов максимізації прибутку та визначення точки закриття фірми-досконалого конкурента в короткостроковому періоді.
- **Форма контролю:** Розв'язання розрахункових завдань на семінарі.

Тема 7. Монополія та монопольна влада (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Дослідження особливостей поведінки фірми-монополіста, оцінка показників монопольної влади (індекс Лернера) та формування суджень щодо економічних наслідків монополізації.
- **Форма контролю:** Тестування, участь у проблемній дискусії.

Тема 8. Монополістична конкуренція та олігополія (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання:** Порівняльний аналіз моделей некооперативної та кооперативної поведінки фірм на ринку олігополії (моделі Курно, Бертрана, ламаної кривої попиту, картельні угоди).
- **Творче завдання:** Підготовка індивідуального виступу / презентації щодо нецінової конкуренції в умовах ринку монополістичної конкуренції.
- **Форма контролю:** Оцінювання презентацій, обговорення проблемних питань.

Тема 9. Ринки ресурсів (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Вивчення механізмів координації та функціонування ринків праці, капіталу та землі. Формування похідного попиту на ресурси.
- **Аналітична робота:** Застосування інструментарію мікроаналізу (гранична доходність ресурсу MRP та граничні витрати на ресурс MRC) для реалізації оптимальних рішень щодо залучення факторів виробництва.
- **Форма контролю:** Виконання розрахункових завдань.

Тема 10. Часткова ринкова рівновага (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Дослідження стійкості ринкової рівноваги (павутиноподібна модель, моделі Вальраса та Маршалла) та оцінка впливу державного регулювання (податки, субсидії, фіксовані ціни) на надлишки споживача і виробника.
- **Форма контролю:** Бліц-опитування, тестування.

Тема 11. Загальна ринкова рівновага та Теорія суспільного добробуту (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Опрацювання критеріїв оцінки суспільного добробуту (ефективність за Парето) та умов досягнення загальної рівноваги в економіці обміну та виробництва (діаграма Еджворта).
- **Аналітичне завдання:** Підготовка тез для донесення суті концепцій загальної рівноваги до фахової та нефахової аудиторії.
- **Форма контролю:** Участь у тематичній дискусії на семінарі.

Тема 12. Відмови ринку та суспільні блага (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Аналіз причин порушення оптимальності функціонування ринків (асиметрична інформація, позитивні та негативні екстерналії, суспільні блага) та обґрунтування інструментів державного регулювання.
- **Творче завдання / Кейс:** Письмове вирішення проблемної ситуації на тему «*Теорема Коуза та її практичне застосування для подолання зовнішніх ефектів в Україні*».
- **Форма контролю:** Оцінювання творчих завдань, Модульна контрольна робота 2 (МКР 2).

Рекомендована література для виконання СРС

Для підготовки відповідей, розв'язання задач та створення презентацій студентам рекомендовано використовувати офіційні електронні ресурси та підручники коледжу:

1. *Мартин О.М.* Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І. — Львів: ЛДУ БЖД, 2021.
2. *Макро- та мікроекономіка* / за заг. ред. М. А. Мащенко. — Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021.
3. *Мікроекономіка* / за ред. В. Д. Базилевича. — К., 2012 (та Практикум 2010 р.).
4. *Мікроекономіка: навч. посіб.* / Н. М. Каменева та ін. — Харків: УкрДУЗТ, 2022.

Організація оцінювання СРС

Результати виконання самостійної роботи безпосередньо враховуються під час **семестрового оцінювання** на семінарських заняттях (виступи, презентації, творчі та розрахункові завдання додають максимум **10 балів** за кожен змістовий модуль) та під час написання модульних контрольних робіт (до **10 балів** за кожну МКР). Питання, винесені на СРС, є обов'язковою складовою підсумкового контролю у формі **іспиту** (макс. 60 балів).

Завдання для самостійної роботи з дисципліни «Макроекономіка»

Змістовий модуль 1. Загальні передумови макроекономічної рівноваги

Загальний обсяг СРС — 18 годин.

Тема 1. Макроекономіка як наука. Модель макроекономічного кругообігу (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання:** Вивчення культури економічного мислення та теоретичних підходів до координації правового поля і взаємодії національних господарств у світовому просторі.
- **Графічно-аналітичне завдання:** Самостійна побудова та розширений аналіз повної моделі макроекономічного кругообігу (кругопотоку) з урахуванням фінансового ринку, сектору держави та зовнішнього світу.
- **Форма контролю:** Усне опитування, перевірка схем кругообігу.

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Збір та систематизація статистичної інформації економічного характеру щодо макроекономічних показників Системи національних рахунків (СНР) України за поточний період.
- **Розрахункове завдання:** Обчислення Валового внутрішнього продукту (ВВП) різними методами (за витратами та за доходами), а також розрахунок Чистого внутрішнього продукту (ЧВП) та Національного доходу (НД) на основі умовних моделей.
- **Форма контролю:** Перевірка розрахункових завдань, бліц-опитування.

Тема 3. Сукупний попит та сукупна пропозиція (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Опрацювання нецінових факторів сукупного попиту (AD) та сукупної пропозиції (AS), аналіз класичного та кейнсіанського відрізків кривої AS.
- **Аналітична робота:** Моделювання ситуацій порушення макроекономічної рівноваги внаслідок цінових та нецінових шоків попиту/пропозиції.
- **Форма контролю:** Виконання письмових тестових завдань.

Тема 4. Споживання та заощадження (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Дослідження функцій споживання та заощадження домогосподарств. Аналіз психологічного закону Дж. М. Кейнса.
- **Практичне завдання:** Розрахунок граничної схильності до споживання (MPC) та граничної схильності до заощадження (MPS) за наданими статистичними моделями.
- **Форма контролю:** Бліц-опитування на семінарі.

Тема 5. Приватні інвестиції. Теорія мультиплікатора – акселератора (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання:** Вивчення факторів, що визначають динаміку приватних інвестицій, та теоретичних засад взаємодії ефектів мультиплікатора та акселератора.
- **Творче завдання:** Підготовка презентації на тему: *«Вплив коливань приватних інвестицій на обсяг національного виробництва»*.
- **Форма контролю:** Захист та оцінювання мультимедійних презентацій.

Тема 6. Національний ринок благ та його рівновага (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Застосування нестандартних підходів до аналізу питань функціонування та проблем рівноваги ринку благ (модель «Кейнсіанський хрест» та модель вилучень-ін'єкцій).
- **Форма контролю:** Виконання розрахункових завдань в аудиторії.

Тема 7. Ринок грошей і проблеми його рівноваги (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Аналіз попиту на гроші (трансакційний, мотив застережливості, спекулятивний) та механізмів формування грошової пропозиції.
- **Аналітичне завдання:** Графічне моделювання наслідків зміни рівноваги на ринку грошей під впливом інструментів центрального банку.
- **Форма контролю:** Тестування, участь у дискусії.

Тема 8. Національний ринок праці (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Вивчення класичної та кейнсіанської моделей функціонування національного ринку праці, визначення причин негнучкості заробітної плати.
- **Творче завдання:** Підготовка аналітичної доповіді щодо сучасного стану та проблем рівноваги на ринку праці України.
- **Форма контролю:** Оцінювання доповідей, Модульна контрольна робота 1 (МКР 1).

Змістовний модуль 2. Макроекономічна нестабільність та державне регулювання економіки

Загальний обсяг СРС — 20 годин.

Тема 9. Макроекономічна нестабільність: циклічність економічного розвитку (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання:** Ознайомлення з теоріями економічних циклів, дослідження фаз циклу та характеру зміни основних макроекономічних показників протягом циклу.
- **Форма контролю:** Дискусійне обговорення проблемних питань.

Тема 10. Інфляція та безробіття як фактори макроекономічної нестабільності (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Виявлення та пояснення нестандартних проблемних завдань у сфері взаємодії інфляції та безробіття (аналіз короткострокової та довгострокової кривої Філіпса, феномен стагфляції).
- **Розрахункове завдання:** Визначення рівня безробіття (фактичного, фрикційного, структурного, циклічного) та оцінка втрат ВВП за законом Оукена.
- **Форма контролю:** Перевірка розрахунків, письмове тестування.

Тема 11. Макроекономічний зміст економічного зростання (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Ознайомлення з провідними тенденціями та факторами (екстенсивними та інтенсивними) економічного зростання. Вивчення базових моделей зростання (модель Солоу).
- **Форма контролю:** Бліц-опитування в аудиторії.

Тема 12. Держава в системі макроекономічного регулювання (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Дослідження об'єктивної необхідності, функцій та інструментів державного регулювання національної економіки, аналіз взаємозв'язку між заходами політики та економічними явищами.
- **Форма контролю:** Вибіркове усне опитування.

Тема 13. Фіскальна політика держави (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Вивчення механізмів дискреційної та автоматичної (вбудовані стабілізатори) фіскальної політики, аналіз впливу державних витрат і податків на сукупний попит.
- **Практичне завдання:** Розрахунок податкового мультиплікатора, мультиплікатора державних витрат та мультиплікатора збалансованого бюджету.
- **Форма контролю:** Перевірка рішень задач, тестування.

Тема 14. Грошово-кредитна політика (2 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Вивчення передавального механізму монетарної політики, аналіз політики «дешевих» та «дорогих» грошей, оцінка інструментів НБУ.
- **Творче завдання:** Розробка презентації на тему: *«Ефективність монетарних інструментів у забезпеченні макроекономічної стабільності України»*.
- **Форма контролю:** Захист презентацій, участь у дискусії.

Тема 15. Соціальна політика держави (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Дослідження інструментів перерозподілу доходів, механізмів соціального захисту населення та оцінки нерівності в суспільстві (побудова кривої Лоренца та розрахунок коефіцієнта Джині).
- **Дискусійний кейс:** Командне обговорення та аргументоване доведення думок щодо ефективності соціальних трансфертів та політики індексації доходів в екологічному та фінансовому контексті.
- **Форма контролю:** Оцінювання активності в дискусії на семінарі.

Тема 16. Макроекономічна політика у відкритій економіці (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Вивчення структури платіжного балансу країни, режимів валютних курсів та особливостей реалізації макроекономічної політики за умов відкритої економіки (введення в модель Манделла-Флемінга).
- **Творче завдання / Проєкт :** Самостійна розробка мініпроєкту (аналітичної записки) на тему: *«Вплив зовнішньоекономічної політики та валютного курсу на фінансову стабільність національного підприємництва»*.
- **Форма контролю:** Перевірка проєктних робіт, Модульна контрольна робота 2 (МКР 2).

Порядок оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота є невіддільною частиною поточного та проміжного контролю:

- Виконання домашніх розрахункових завдань, підготовка презентацій, участь у дискусіях та опрацювання питань, винесених на СРС, оцінюється в межах семінарських занять (максимум **10 балів** за кожен змістовий модуль).
- Матеріал, засвоєний під час СРС, входить до складу модульних контрольних робіт (МКР 1 та МКР 2, кожна з яких оцінюється максимум у **10 балів**) та є обов'язковим для успішного складання підсумкового **іспиту** (максимум **60 балів**).

Для підготовки відповідей та виконання завдань СРС студентам рекомендується використовувати фахову літературу кафедри, зокрема підручники під ред. В. Д. Базилевича, М. І. Макаренка, М. А. Машенко та офіційні електронні посібники, що розміщені в бібліотеці коледжу.

Завдання для самостійної роботи з дисципліни

«Державні та місцеві фінанси»

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи публічних фінансів

Загальний обсяг СРС — 20 годин.

Тема 1. Поняття державних та місцевих фінансів (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Дослідження економічних характеристик державних, місцевих та публічних фінансів, виявлення сутнісних розбіжностей між поняттями «державні фінанси» та «публічні фінанси».
- **Аналітична робота:** Опрацювання понятійно-термінологічного апарату теми та побудова структурно-логічної схеми ланок фінансової системи України на основі рекомендованих навчальних посібників (М.І. Карлін, О.Д. Василик).
- **Форма контролю:** Експрес-опитування, перевірка схем.

Тема 2. Державна фінансова політика та механізм її реалізації (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Вивчення типів державної фінансової політики та особливостей функціонування її механізмів в умовах швидкозмінного середовища та кризових ситуацій.
- **Творче завдання:** Підготовка тез наукової доповіді щодо пріоритетів сучасної фінансової політики України.
- **Форма контролю:** Тестове контрольне опитування, оцінювання матеріалів доповіді.

Тема 3. Організаційні основи управління публічними фінансами (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Ознайомлення з функціями та повноваженнями органів державної влади й управління фінансами всіх рівнів (Міністерство фінансів України, Державна казначейська служба тощо).
- **Аналітичне завдання :** Аналіз організаційної структури та фінансової звітності обраної державної установи за матеріалами офіційного сайту Міністерства фінансів України.
- **Форма контролю:** Експрес-опитування, аналіз звітності на семінарі.

Тема 4. Податки та податкова система (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Опрацювання нормативно-правових актів (Податкового кодексу України) щодо структури та елементів податкової системи України.
- **Практичне розрахункове завдання :** Визначення та оцінка обсягу податкових надходжень до бюджету на основі умовних даних, розрахунок рівня податкового навантаження на суб'єктів підприємницької діяльності.
- **Форма контролю:** Перевірка розв'язання казусів, тестування.

Тема 5. Бюджет та бюджетна система (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Вивчення Бюджетного кодексу України, принципів побудови бюджетної системи та специфіки розподілу фінансових ресурсів між різними рівнями фінансової системи країни.
- **Форма контролю:** Колоквіум, Модульна контрольна робота 1 (МКР 1).

Змістовний модуль 2. Функціонування державних та місцевих фінансів

Загальний обсяг СРС — 24 години.

Тема 6. Державний бюджет України (6 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Дослідження особливостей формування та використання Державного бюджету України, аналіз структури його доходів та видатків.
- **Самостійне практичне завдання :** Збір статистичних даних з офіційного сайту Міністерства фінансів України щодо стану виконання держбюджету за минулий рік, аналіз оптимальності співвідношення надходжень та видатків, обґрунтування способів оптимізації видаткової частини.
- **Форма контролю:** Експрес-опитування, перевірка розрахунково-аналітичних робіт.

Тема 7. Формування інституту місцевого самоврядування (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Дослідження історичних та правових засад формування інституту місцевого самоврядування в Україні, регулювання розмежування функцій та повноважень між державним та місцевим рівнями.
- **Творче завдання :** Підготовка мультимедійної презентації на тему: *«Ефективна координація роботи органів місцевого самоврядування та державної влади у кризових ситуаціях»*.
- **Форма контролю:** Захист та оцінювання презентацій.

Тема 8. Місцеві бюджети України (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Засвоєння практичних навичок формування місцевих бюджетів, дослідження інституту комунальної власності в системі місцевих фінансів та внутрішніх міжурядових фінансових відносин.
- **Практичний кейс :** Командне вирішення кейсу щодо оптимізації фінансової взаємодії місцевого та державного бюджетів (на прикладі конкретної територіальної громади).
- **Форма контролю:** Розв'язання казусу, колоквіум.

Тема 9. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення (4 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Вивчення джерел формування, напрямів використання та ролі державних цільових бюджетних і позабюджетних фондів (Пенсійний фонд України тощо) у фінансовій системі країни.
- **Форма контролю:** Тестування (вибір вірних суджень), підсумкове тестове опитування.

Тема 10. Державний кредит і державний борг (6 год. СРС)

- **Завдання для самостійного опрацювання :** Опрацювання теоретичних засад функціонування державного кредиту, форм державного боргу (внутрішній та зовнішній), методів управління та покриття дефіциту бюджету.

- **Аналітична робота :** Здійснення моніторингу та оцінки граничного рівня й поточного стану державного боргу України за даними офіційних інтернет-джерел (НБУ, Верховна Рада України).
- **Форма контролю:** Колоквіум, Модульна контрольна робота 2 (МКР 2).

Критерії та організація оцінювання СРС

Виконання завдань для самостійної роботи безпосередньо впливає на семестрову оцінку студента:

1. Результати опрацювання тем СРС контролюються під час поточних занять за допомогою **експрес-опитувань, колоквіумів, тестувань та захисту презентацій** (кожен вид діяльності оцінюється в межах **від 2 до 5 балів**).
2. Сумарно за роботу протягом семестру (включно з МКР 1 та МКР 2, що оцінюються макс. по **10 балів**) студент може отримати максимально **40 балів**. Мінімальний поріг допуску до іспиту — **20 балів** (або 24 бали для автоматичного звільнення за умови відвідування понад 90% занять).
3. Питання самостійної роботи є обов'язковою складовою білетів під час підсумкового іспиту (макс. **60 балів**).

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи менеджменту (28 годин)

Тема 1. Менеджмент як наука, практика та мистецтво управління (4 години)

- **Завдання:** Проаналізувати сутність менеджменту в сучасних умовах та підготувати реферат або наукову доповідь (на вибір) за однією з тем:
 1. «Менеджмент: наука, практична діяльність чи мистецтво?».
 2. «Специфіка управлінської діяльності у фінансово-кредитних установах».

Тема 2. Управлінська діяльність і менеджери. Типи керівників. Оцінка ділових якостей менеджера (4 години)

- **Завдання:** Скласти дескриптивний профіль (картку компетенцій) сучасного топменеджера, мідлменеджера та лінійного менеджера. Додатково виконати тест на самооцінку ділових якостей за допомогою посібника «Самоменеджмент» (Леськів Г. З. та ін.) та письмово сформулювати план розвитку власного менеджерського потенціалу.

Тема 3. Наукові школи управління. Методи та принципи менеджменту (4 години)

- **Завдання:** Заповнити порівняльно-аналітичну таблицю «Еволюція управлінської думки». Для аналізу взяти: Класичну (адміністративну) школу, Школу людських стосунків та Системний підхід. Критерії порівняння: ключові представники, об'єкт дослідження, основний внесок у практику, недоліки підходу.

Тема 4. Функції менеджменту: сутність та особливості формування. Організація як функція менеджменту (4 години)

- **Завдання:** Ознайомитися з організаційною структурою реальної чи умовної фінансової компанії (банку, страхової компанії). Скласти графічну схему її організаційної структури управління (лінійна, функціональна, лінійно-функціональна або матрична) та обґрунтувати її переваги й недоліки для обраного типу бізнесу.

Тема 5. Мотивація та контроль як функції менеджменту (4 години)

- **Завдання:** Опрацювати статтю «*Why People Lose Motivation — and What Managers Can Do to Help*» (*Harvard Business Review*) або підручник «Менеджмент» (Останчук Т.П.). Розв'язати кейс: «Розробка системи нематеріальної мотивації для працівників фронт-офісу комерційного банку в умовах віддаленої роботи». Розробити та описати 3-4 конкретні інструменти мотивації.

Тема 6. Планування як функція менеджменту. Стратегічне планування. Основи бізнес-планування (4 години)

- **Завдання:** Провести SWOT-аналіз діяльності умовної фінансової компанії (наприклад, страхової компанії «Альфа» чи банку). На основі матриці SWOT сформулювати дві альтернативні стратегії розвитку (стратегію зростання та оборонну стратегію).

Тема 7. Тайм-менеджмент і делегування повноважень (4 години)

- **Завдання:** Використовуючи методику Матриці Ейзенхауера, здійснити хронометраж та структурування завдань керівника фінансового відділу за один робочий день

(моделювання ситуації). Визначити, які саме завдання підлягають обов'язковому делегуванню підлеглим, а які виконуються менеджером особисто. Опрацювати статтю Ратушняк О. Г. «Аналіз використання методів тайм-менеджменту сучасною молоддю». Змістовий модуль 2. Практичний інструментарій менеджменту (16 годин)

Тема 8. Керівництво, влада і лідерство в менеджменті. Сучасні концепції лідерства. GR-менеджмент (4 години)

- **Завдання:** Підготувати аналітичне есе на тему: «Трансформація лідерських якостей менеджера в епоху цифровізації та невизначеності». Розглянути особливості побудови комунікацій між бізнесом та державними органами (GR-менеджмент) на прикладі фінансового сектору України.

Тема 9. Інформація і комунікації в менеджменті (4 години)

- **Завдання:** Побудувати логічну схему комунікаційного процесу на підприємстві. Визначити основні комунікаційні бар'єри (шуми), які виникають під час передачі фінансової звітності від підрозділів до вищого керівництва, та запропонувати технологічні рішення для їх подолання.

Тема 10. Управління конфліктами і змінами. Стрес-менеджмент (4 години)

- **Завдання:** Розв'язати практичну ситуацію (кейс) щодо виникнення міжособистісного конфлікту у трудовому колективі через нерівномірний розподіл преміального фонду. Запропонувати алгоритм дій менеджера для вирішення цього конфлікту, використовуючи сітку Томаса-Кілманна (стратегії компромісу, співпраці тощо).
- **Результати навчання:** (прийняття рішень у непередбачуваних умовах).

Тема 11. Креативний менеджмент (4 години)

- **Завдання:** Розробити та презентувати індивідуальний мініпроект: «Впровадження креативної технології або нового інструменту (фінтех-рішення) у діяльність банку/страхової компанії» з використанням методів групової генерації ідей (наприклад, методу «Мозкового штурму» або «6 капелюхів мислення»). Завдання оформлюється у вигляді мультимедійної презентації в Microsoft PowerPoint.
- **Результати навчання:** (презентація емпіричних даних),

Методичні вказівки та критерії оцінювання СРС

1. **Форма подання результатів:** Усі письмові завдання (реферати, кейси, аналітичні таблиці) виконуються державною мовою в Microsoft Office Word, шрифтом Times New Roman, 14 кеглем, інтервал 1.5. Графічні матеріали (схеми, SWOT-матриці) додаються в текст у вигляді рисунків.
2. **Терміни здачі:** Виконані завдання СРС подаються викладачу (Приймачуку В. С.) на перевірку щотижнево або блоками відповідно до завершення вивчення змістового модуля.
3. **Шкала оцінювання індивідуального завдання СРС:**
 - **36–40 балів («Відмінно»):** Завдання виконані в повному обсязі, продемонстровано глибокі теоретичні знання, аналітичні навички, творчий підхід, кейси розв'язані з обґрунтованою фінансово-економічною аргументацією, презентації оформлені професійно.
 - **30–35 балів («Добре»):** Завдання виконані, але є незначні зауваження до методології аналізу або оформлення, висновки є дещо узагальненими.

- **24–29 балів («Задовільно»):** Завдання виконані на мінімально зразковому рівні, наявні суттєві помилки в аналізі середовища чи функцій менеджменту, слабка аргументація рішень.
- **0–23 балів («Незадовільно»):** Робота не виконана або містить плагіат, критерії допуску до іспиту не виконані (студент направляється на додаткові відпрацювання).

Завдання для самостійної роботи студентів

з дисципліни « Організація бізнесу

**Змістовий модуль 1. Теоретичні основи організації бізнесу
(26 годин)**

Тема 1. Сутність підприємництва та основи організації бізнесу (4 години)

- **Завдання 1.1. Аналіз еволюції підприємництва.** Користуючись підручником *«Економіка і бізнес»* (за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої), підготувати аналітичну доповідь про становлення підприємницьких інститутів.
- **Завдання 1.2. Дослідження досвіду відомих компаній.** Здійснити пошук та аналіз емпіричних даних щодо історії створення та розвитку відомого вітчизняного чи міжнародного бренду (наприклад, за матеріалами *«Життя Акіо Моріта»*). Виокремити ключові чинники успіху компанії.

Тема 2. Форми підприємницької діяльності та організаційно-правові форми бізнесу (4 години)

- **Завдання.** Опрацювати чинне законодавство України щодо діяльності суб'єктів господарювання та скласти порівняльну таблицю організаційно-правових форм бізнесу:

Фізична особа-підприємець (ФОП);

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ);

Акціонерне товариство (АТ).

Критерії порівняння: процедура заснування, мінімальний капітал, ступінь відповідальності за зобов'язаннями, особливості оподаткування, придатність для фінансового сектору. Обґрунтувати вибір оптимальної форми для малого бізнесу.

Тема 3. Етика бізнесу (4 години)

- **Завдання.** Розв'язати ситуаційне завдання (кейс) із посібника *«Практичний курс бізнесу»* (Р. Кучеренко та ін.), присвячене комерційній таємниці, захисту персональних даних споживачів фінансових послуг та соціальній відповідальності підприємця. Письмово сформулювати 5 основних правил корпоративного кодексу етики для умовної фінансово-консалтингової компанії.

Тема 4. Процес створення бізнесу: від ідеї до державної реєстрації (4 години)

- **Завдання.** Провести покрокове моделювання процедури державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності в Україні. Скласти чек-лист для майбутнього підприємця: обрання КВЕДів (зокрема для посередницьких послуг у сфері страхування чи фінансів), реєстрація через портал «Дія», вибір системи оподаткування (загальна чи спрощена) та відкриття банківського рахунку.

Тема 5. Маркетингові дослідження ринку та аналіз бізнес-середовища (6 годин)

- **Завдання.** Обрати власну бізнес-ідею та виконати для неї комплексний аналіз мікро- та макросередовища згідно з рекомендаціями монографії *«Аналітична оцінка та контроль бізнес-процесів в межах маркетингової стратегії...»* (за ред. І. В. Замули):
 1. Провести PEST-аналіз зовнішніх факторів впливу.
 2. Побудувати профіль ключових конкурентів на обраному локальному ринку.
 3. Описати портрет цільового споживача (целевої аудиторії).

Тема 6. Бізнес-планування: структура, цілі та призначення (4 години)

- **Завдання.** Спираючись на навчальний посібник *«Бізнес-план: технологія розробки»* (І. З. Должанський), розробити концептуальну структуру (типове змістове наповнення

розділів) бізнес-плану для фірми, що планує надавати послуги фінансового чи страхового консалтингу. Письмово обґрунтувати призначення кожного розділу для потенційного інвестора або банку-кредитора.

Змістовий модуль 2. Практичний інструментарій управління бізнесом (18 годин)

Тема 7. Фінансові аспекти бізнесу: стартовий капітал, витрати, прибуток, фінансове планування (4 години)

- **Завдання.** Виконати практичний розрахунок фінансових показників для започаткування власного малого бізнесу (у межах розробки бізнес-ідеї):
- Скласти кошторис одноразових стартових витрат.
- Розділити поточні витрати проекту на постійні та змінні. Розрахувати точку беззбитковості (поріг рентабельності) у грошовому та натуральному вимірах.

Тема 8. Управління бізнесом: структури управління, функції та обов'язки керівника (6 годин)

- **Завдання.** Опрацювати навчальний посібник «Управління бізнесом» (Т. І. Балановська, А. В. Троян). Сформулювати посадову інструкцію та кваліфікаційні вимоги до керівника стартує багаторівневого бізнес-проекту. Запропонувати оптимальну схему розподілу обов'язків між засновниками бізнесу (на прикладі розподілу функцій фінансового директора, директора з маркетингу та операційного керівника).

Тема 9. Ризики в підприємницькій діяльності та стратегії їх мінімізації (4 години)

- **Завдання.** Скласти «Карту ризиків» для власної бізнес-ідеї. Ідентифікувати щонайменше 5 потенційних ризиків (зокрема фінансові, ринкові, правові та форс-мажорні ризики). Для кожного ризику визначити рівень загрози, ймовірність виникнення та запропонувати конкретну стратегію мінімізації (страхування ризику, диверсифікація, ухилення, лімітування).

Тема 10. Сучасні тенденції в організації бізнесу: цифровізація, стартапи, фріланс-платформи (4 години)

- **Завдання.** Підготувати творче індивідуальне завдання (мультимедійну презентацію) на тему: «Використання фінтех-інструментів, штучного інтелекту та фріланс-платформ для оптимізації операційних витрат сучасного стартапу». Дослідити практику автоматизації бізнес-процесів успішних технологічних компаній.

Форми контролю, вимоги до оформлення та оцінювання СРС

1. **Формат та оформлення:** Усі індивідуальні завдання СРС мають бути оформлені за допомогою ліцензійного програмного забезпечення (Microsoft Office Word, Excel, PowerPoint) відповідно до загальних вимог коледжу. Текст виконується державною (українською) мовою, шрифт — Times New Roman, кегель 14, інтервал 1.5, із чітким структуруванням, підписами таблиць та графіків.
2. **Поточний контроль:** Виконані завдання СРС подаються викладачу (Ковальській К. В.) у визначені терміни. Студент захищає аналітичні результати, кейси та презентацію усно або під час семінарських занять.

Критерії накопичення балів за СРС (макс. 40 балів):

36–40 балів — завдання виконані в повному обсязі, бізнес-ідея є реалістичною, розрахунки точки беззбитковості та фінансових витрат бездоганні, презентація захищена на високому рівні з використанням фахової аргументації.

24–35 балів — завдання виконані, але присутні незначні прорахунки в аналізі конкурентів чи ризиків, або є зауваження до оформлення матеріалів.

0–23 бали — завдання не виконано, або виконано частково (менше 60%), містить грубі помилки в розумінні правових засад реєстрації чи планування бізнесу. Студент не допускається до підсумкового заліку до моменту ліквідації заборгованості.

**Завдання для самостійної роботи студентів з дисципліни
«Економічна теорія»**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ (36 ГОД)

Тема 1. Економічна теорія, її предмет, методи та функції (6 год)

- **Завдання для СРС:**

1. Опрацювати теоретичний матеріал щодо еволюції поглядів на предмет економічної теорії (від меркантилізму до сучасного мейнстріму: неокласика, інституціоналізм).

2. Скласти порівняльну таблицю або ментальну карту (Mind Map) основних економічних шкіл та їхнього розуміння джерел багатства суспільства.
- **Питання для самоконтролю:** У чому полягає відмінність між позитивним та нормативним економічним аналізом?
 - **Джерела:** Підручник В.Д. Базилевича (Розд. 1, 2), навчальний посібник І.В. Кокаревої.

Тема 2. Економічні потреби суспільства.

Економічні інтереси (6 год)

- **Завдання для СРС:**
 1. Дослідити систему економічних потреб та інтересів як рушійну силу соціально-економічного прогресу.
 2. Проаналізувати дію всезагального закону зростання потреб та закон спадної граничної корисності на прикладах із повсякденного життя сучасного споживача.
 3. Підготувати есе на тему: «Проблема обмеженості ресурсів та необхідність раціонального вибору суб'єктів господарювання».
- **Питання для самоконтролю:** Як взаємодіють економічні потреби та економічні інтереси в ринковій системі?
- **Джерела:** Підручник В.Д. Базилевича (Розд. 3) , «Економікс» (Ч. 1).

Тема 3. Відносини власності (6 год)

- **Завдання для СРС:**
 1. Опрацювати поняття «пучок прав власності» відповідно до сучасної інституційної теорії прав власності (теорема Коуза).
 2. Проаналізувати специфіку та структуру відносин власності в сучасній Україні. Скласти схему форм власності згідно з чинним законодавством України.
- **Питання для самоконтролю:** Яка роль приватизації та націоналізації у трансформаційній економіці?
- **Джерела:** Підручник В.Д. Базилевича (Розд. 4) , посібник Колосинської.

Тема 4. Форми організації суспільного виробництва.

Товар та його сутність (6 год)

- **Завдання для СРС:**
 1. Законспектувати сутність, історичні передумови виникнення та відмінності між натуральним та товарним виробництвом.
 2. Вивчити природу та властивості товару (споживна вартість, мінова вартість, вартість).
 3. Порівняти класичну трудову теорію вартості та маржиналістську теорію граничної корисності.
- **Питання для самоконтролю:** У чому полягає дуалістична природа праці, втіленої в товарі?
- **Джерела:** Підручник В.Д. Базилевича (Розд. 5, 6).

Тема 5. Попит і пропозиція.

Теорія ринкової рівноваги (6 год)

- **Завдання для СРС:**
 1. Проаналізувати дію законів попиту та пропозиції, вивчити нецінові чинники, що впливають на зміщення кривих Q_D та Q_S .
 2. Розв'язати типові практичні та розрахункові завдання на визначення параметрів ринкової рівноваги (Q_e , P_e), дефіциту та надлишку товарів за заданими функціями попиту і пропозиції.
 3. Вивчити концепцію еластичності попиту та пропозиції (коефіцієнти цінової, перехресної еластичності та еластичності за доходом).
- **Питання для самоконтролю:** Які наслідки для ринкової рівноваги має встановлення державою «стелі цін» (максимальної ціни) або «підлоги цін» (мінімальної ціни)?
- **Джерела:** «Економікс» (Ч. 1), підручник В.Д. Базилевича (Розд. 8).

Тема 6. Ринок: сутність, види, інфраструктура.

Теорія поведінки споживача (6 год)

- **Завдання для СРС:**
 1. Скласти розгорнуту класифікаційну схему видів ринків та елементів ринкової інфраструктури (біржі, банки, торгові дома тощо).
 2. Опрацювати основи теорії поведінки споживача (кардиналістський та ординалістський підходи).
 3. Побудувати графічну модель оптимуму споживача за допомогою кривих байдужості та бюджетної лінії (розв'язання типових завдань на раціональний вибір споживача).
- **Питання для самоконтролю:** Які функції виконує інфраструктура ринку в забезпеченні взаємодії суб'єктів господарювання?
- **Джерела:** Підручник В.Д. Базилевича (Розд. 7, 9), посібник Колосинської.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІКРО- ТА МАКРОЕКОНОМІКИ (38 ГОД)

Тема 7. Теорія грошей і грошового обігу (6 год)

- **Завдання для СРС:**
 1. Опрацювати сутність, функції грошей та еволюцію їхніх форм (від товарних до електронних та криптовалют).
 2. Вивчити закони грошового обігу, зокрема рівняння обміну І. Фішера ($QMV = PQ$).
 3. Проаналізувати причини, види, соціально-економічні наслідки інфляції та методи антиінфляційної політики держави.
- **Питання для самоконтролю:** Як класифікуються грошові агрегати (M_0 , M_1 , M_2 , M_3) за ступенем їхньої ліквідності?
- **Джерела:** Гальчинський А. «Теорія грошей», Лагутін В.Д. «Гроші та грошовий обіг», підручник В.Д. Базилевича (Розд. 11, 12).

Тема 8. Доходи, їх джерела та розподіл (6 год)

- **Завдання для СРС:**
 1. Дослідити принципи формування та розподілу ринкових доходів на факторних ринках (заробітна плата, рента, відсоток, прибуток).
 2. Вивчити проблему нерівності доходів у суспільстві; побудувати та проаналізувати криву Лоренца та коефіцієнт Джині.
 3. Підготувати реферат/презентацію на тему: «Соціальна політика держави та механізми перерозподілу доходів у сучасних умовах».
- **Питання для самоконтролю:** У чому полягає сутність диференціації доходів і яка роль держави у згладжуванні соціальної нерівності?
- **Джерела:** Підручник В.Д. Базилевича (Розд. 10) , «Економікс».

Тема 9. Підприємництво у ринковій економіці (6 год)

- **Завдання для СРС:**
 1. Вивчити організаційно-правові форми підприємництва (одноосібне володіння, партнерство, корпорація). Проаналізувати їхні переваги та недоліки.
 2. Розглянути витрати виробництва у короткостроковому та довгостроковому періодах (постійні, змінні, загальні, граничні та середні витрати).
 3. Виконати розрахункове завдання на застосування маржинального аналізу для визначення точки беззбитковості (Break-even point) та правила максимізації прибутку фірми ($SMR = MC\$$).
- **Питання для самоконтролю:** Чим відрізняється економічний прибуток підприємства від бухгалтерського прибутку?
- **Джерела:** Підручник В.Д. Базилевича (Розд. 13), посібник І.В. Кокаревої.

Тема 10. Конкуренція і монополія в ринковій економіці (6 год)

- **Завдання для СРС:**
 1. Скласти порівняльну характеристику чотирьох основних типів ринкових структур: досконала конкуренція, монополістична конкуренція, олігополія, чиста монополія.
 2. Дослідити економічні наслідки монополізації ринку. Вивчити антимонопольне законодавство України та діяльність Антимонопольного комітету України.
- **Питання для самоконтролю:** Які методи нецінової конкуренції є найефективнішими в умовах монополістичної конкуренції?
- **Джерела:** «Економікс» (Ч. 1), підручник В.Д. Базилевича (Розд. 14).

Тема 11. Економічна система суспільства (8 год)

- **Завдання для СРС:**
 1. Опрацювати сутність, структуру та критерії типізації економічних систем (ринкова, командно-адміністративна, традиційна, змішана).
 2. Дослідити теоретичні аспекти ринкової трансформації економіки України: досягнення, проблеми та стратегічні орієнтири.

3. Підготувати аналітичну доповідь про особливості моделей змішаної економіки (американська, шведська, японська, німецька соціал-ринкова).
- **Питання для самоконтролю:** Які ключові інституційні реформи необхідні для побудови ефективної ринкової системи в трансформаційній економіці?
 - **Джерела:** Підручник В.Д. Базилевича (Розд. 15, 16), Чухно А. «Проблеми теорії перехідного періоду...».

Тема 12. Економічна теорія як основа економічної політики держави (6 год)

- **Завдання для СРС:**
 1. Вивчити Систему національного рахівництва (СНР): сутність, показники (ВВП, ВНП, ЧНП, НД) та методи обчислення ВВП (за доходами, за витратами, за доданою вартістю).
 2. Дослідити природу «провалів» (фіаско) ринку, що зумовлюють необхідність державного регулювання економіки (зовнішні ефекти, суспільні блага, асиметрія інформації).
 3. Проаналізувати сутність та фази економічного циклу, чинники та моделі економічного зростання.
 4. Самостійно ознайомитись із базовими аспектами світового господарства, міжнародної торгівлі та валютних відносин в умовах глобалізації.
- **Питання для самоконтролю:** Чим відрізняється номінальний ВВП від реального ВВП і як використовується дефлятор ВВП?
- **Джерела:** Підручник В.Д. Базилевича (Розд. 17–23) , посібник Колосинської.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ СРС

1. **Форми звітності:** Результати самостійної роботи оформлюються студентами у вигляді конспектів першоджерел, розв'язаних задач у робочих зошитах, рефератів, аналітичних довідок або мультимедійних презентацій.
2. **Оцінювання:** Контроль виконання завдань для СРС здійснюється під час поточного контролю на семінарських заняттях (шляхом усного опитування, презентації творчих завдань, бліц-опитувань та перевірки розрахункових робіт). Успішне виконання СРС інтегрується у загальну оцінку за роботу на семінарських заняттях (максимум 10 балів за кожен змістовий модуль).
3. **Консультації:** У разі виникнення труднощів під час самостійного опрацювання тем або вирішення кейсів, студент має право звернутися до викладача в індивідуальні години консультацій.

Завдання для самостійної роботи студентів з дисципліни

« Статистика для економістів»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОПИСОВА СТАТИСТИКА (22 ГОД)

Тема 1. Предмет і методологічні засади статистики (4 год СРС)

- **Завдання для СРС:**

1. Опрацювати теоретичний матеріал щодо сутності статистики як науки, її предмета, методу та основних категорій (статистична сукупність, ознака, показник, закономірність).
2. Ознайомитися із нормативно-правовим забезпеченням статистичної діяльності в Україні. Опрацювати Закон України «Про державну статистику».

- **Питання для самоконтролю:** У чому полягає відмінність між статистичною ознакою та статистичним показником? Які етапи включає в себе класичне статистичне дослідження?
- **Рекомендовані джерела:** Підручник А.М. Єріної, З.О. Пальян «Статистика» (Розд. 1) , Закон України «Про державну статистику».

Тема 2. Статистичне спостереження (4 год СРС)

- **Завдання для СРС:**

1. Вивчити етапи організації та проведення статистичного спостереження.
2. Скласти макет організаційного плану та бланку (анкети) статистичного спостереження для дослідження будь-якого фінансово-економічного явища за вибором (наприклад: «Оцінка фінансової грамотності студентів коледжу» або «Моніторинг ринку депозитів фізосіб»).
3. Ознайомитися зі структурою офіційного сайту Державної служби статистики України та методологією публікації експрес-випусків.

- **Питання для самоконтролю:** Які існують форми, види та способи статистичного спостереження? Що відносять до помилок реєстрації та помилок репрезентативності?
- **Рекомендовані джерела:** Підручник Єріної та Пальян , офіційний сайт Держстату України (ukrstat.gov.ua).

Тема 3. Зведення та групування статистичних даних (4 год СРС)

- **Завдання для СРС:**

1. Опрацювати теоретичні засади статистичного групування як основи первинної обробки інформації.
2. За даними сайту Держстату України вибрати масив первинних даних (не менше 20 об'єктів, наприклад, обсяг активів комерційних банків або доходи місцевих бюджетів) та виконати їхнє типологічне або структурне групування за однією кількісною ознакою.
3. Розрахувати оптимальну кількість груп за формулою Стерджеса.

- **Питання для самоконтролю:** Які завдання вирішують за допомогою аналітичних групувань? Що таке комбінаційне групування?
- **Рекомендовані джерела:** Підручник Н.В. Ковтун «Теорія статистики».

Тема 4. Статистичні показники (4 год СРС)

- **Завдання для СРС:**
 1. Дослідити систему статистичних показників: абсолютні, відносні та середні величини.
 2. Розв'язати індивідуальні практичні завдання на розрахунок різних видів відносних величин (динаміки, планового завдання, виконання плану, структури, координації, порівняння, інтенсивності).
 3. Опрацювати алгоритми вибору та розрахунку середньої величини (середня арифметична, гармонічна, геометрична, хронологічна) залежно від вихідних умов даних.
- **Питання для самоконтролю:** У чому полягає математичне правило мажорантності середніх величин? Коли використовується середня гармонічна зважена величина?
- **Рекомендовані джерела:** Електронний посібник «Статистика для економістів».

Тема 5. Ряди розподілу.

Аналіз варіації та форми розподілу (6 год СРС)

- **Завдання для СРС:**
 1. Опрацювати поняття варіації та навчитися будувати варіаційні ряди розподілу (дискретні та інтервальні).
 2. Виконати індивідуальну розрахункову роботу: для заданого інтервального ряду розподілу обчислити показники центральної тенденції (мода Mo , медіана Me) та показники варіації (розмах варіації, середнє лінійне відхилення, дисперсія, середнє квадратичне відхилення, коефіцієнт варіації).
 3. Побудувати графічне зображення ряду (полігон, гістограма, кумулята) за допомогою MS Excel.
 4. Оцінити ступінь однорідності сукупності на основі коефіцієнта варіації та розрахувати показники асиметрії і ексцесу для характеристики форми розподілу.
- **Питання для самоконтролю:** За якого значення коефіцієнта варіації статистична сукупність вважається однорідною? Який зміст мають правила додавання дисперсій?
- **Рекомендовані джерела:** Практикум О.І. Іваненко, «Теорія статистики» А.Т. Мармози.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. АНАЛІТИЧНА СТАТИСТИКА (22 ГОД)

Тема 6. Вибірковий метод і статистична перевірка гіпотез (6 год СРС)

- **Завдання для СРС:**
 1. Вивчити теоретичні засади вибіркового спостереження (види відбору, генеральна та вибірка сукупності).
 2. Опрацювати методику розрахунку граничної помилки вибірки та необхідної чисельності вибірки для випадкового (повторного і безповторного) відбору.

3. Ознайомитися з основами статистичної перевірки гіпотез: нульова та альтернативна гіпотези, критерії згоди (наприклад, критерій Пірсона χ^2).
- **Питання для самоконтролю:** Що таке рівень значущості та довірна ймовірність? Чим відрізняється випадковий відбір від типового (стратифікованого)?
 - **Рекомендовані джерела:** Підручник Єріної та Пальян, навчальний посібник Серової І.А., Свидло Г.І..

Тема 7. Методи аналізу взаємозв'язків (4 год СРС)

- **Завдання для СРС:**
 1. Вивчити відмінності між функціональним та стохастичним (кореляційним) зв'язками.
 2. Опрацювати методику побудови непараметричних показників зв'язку (коефіцієнти взаємного спряження, коефіцієнти кореляції рангів Спірмена та Кендалла) та параметричних показників (лінійний коефіцієнт кореляції Пірсона, кореляційне відношення).
 3. Побудувати лінійне рівняння парної регресії для оцінки впливу одного фінансового фактора на результативний показник (наприклад, залежність обсягу кредитів від процентної ставки) за допомогою MS Excel.
- **Питання для самоконтролю:** Яку інформацію несе в собі коефіцієнт детермінації R^2 ? Як перевірити істотність коефіцієнта кореляції за критерієм Стюдента?
- **Рекомендовані джерела:** Підручник Єріної «Економічна статистика» (Ч. 1).

Тема 8. Ряди динаміки: аналіз інтенсивності та тенденції розвитку (4 год СРС)

- **Завдання для СРС:**
 1. Опрацювати класифікацію та правила побудови рядів динаміки (моментні, інтервальні).
 2. На основі статистичних даних фінансового сектору (наприклад, курс валют або рівень інфляції в Україні за останні 5-10 років) розрахувати базисні та ланцюгові аналітичні показники інтенсивності динаміки: абсолютний приріст, темп росту, темп приросту, абсолютне значення одного відсотка приросту.
 3. Опрацювати методи згладжування та виявлення основної тенденції розвитку (укрупнення інтервалів, рухома середня, аналітичне вирівнювання за лінійною функцією).
- **Питання для самоконтролю:** Як обчислюється середній річний темп росту та приросту (метод середньої геометричної)?
- **Рекомендовані джерела:** Підручник Н.В. Ковтун, «Статистика-2018» (Електронна бібліотека ФПК).

Тема 9. Індексний аналіз (4 год СРС)

- **Завдання для СРС:**
 1. Вивчити індексний метод як інструмент узагальнення та факторного аналізу.
 2. Опрацювати побудову індивідуальних та загальних індексів (агрегатні індекси цін Ласпейреса, Пааше, Фішера; індекси фізичного обсягу, індекси товарообороту/витрат).

3. Виконати розрахунково-аналітичне завдання щодо оцінки впливу факторів (ціни та кількості проданої продукції) на зміну загального обсягу виручки або витрат підприємства.
- **Питання для самоконтролю:** У чому полягає сутність індексів середнього рівня (змінного складу, постійного складу, структурних зрушень)?
 - **Рекомендовані джерела:** Підручник Єріної та Пальян, Рождественська Л.Г. «Статистика ринку товарів і послуг».

Тема 10. Статистичний аналіз видів економічної діяльності (4 год СРС)

- **Завдання для СРС:**
 1. Самостійно ознайомитись із методологічними основами Системи національного рахівництва (СНР) та секторальною класифікацією видів економічної діяльності (КВЕД).
 2. Опрацювати систему статистичних показників діяльності підприємств у сфері послуг, торгівлі, фінансового сектору (показники продукції, витрат, фінансової ефективності).
 3. Підготувати аналітичну доповідь/презентацію на тему: «Статистичний аналіз розвитку банківського сектору чи страхового ринку України в сучасних умовах» (з використанням графічного матеріалу).
- **Питання для самоконтролю:** Які макроекономічні показники СНР характеризують результати економічної діяльності на рівні держави і як вони розраховуються?
- **Рекомендовані джерела:** Іваненко О.І. «Статистичний аналіз видів економічної діяльності» (Навч.-метод. комплекс), Єріна А.М. «Економічна статистика» (Ч. 2).

ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ТА МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ СРС

1. **Форми звітності:** Результати самостійної роботи студенти фіксують у робочих зошитах (розв'язані завдання, аналітичні висновки, таблиці, графіки) або оформлюють у вигляді рефератів/мультимедійних презентацій (для Теми 2 та Теми 10).
2. **Поточна перевірка:** Засвоений під час СРС матеріал підлягає обов'язковій перевірці на кожному семінарському занятті у формі усного опитування, бліц-тестування або захисту розрахункових робіт. Крім того, двічі за семестр (під час модульних тижнів) проводиться контроль самостійної роботи у вигляді коротких письмових робіт.
3. **Розподіл балів:** Загалом за повне та якісне виконання завдань самостійної роботи впродовж семестру студент може отримати максимум **25 балів** (мінімальний пороговий бал для зарахування СРС становить **15 балів**). Без виконання СРС студент не може набрати сумарний семестровий мінімум (48 балів) для допуску до підсумкового заліку.

Завдання для самостійної роботи з дисципліни « Страхування»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «ОСНОВИ СТРАХУВАННЯ» (36 ГОД)

Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування (6 год СРС)

- **Завдання для СРС:**

1. Опрацювати теоретичний матеріал щодо історичних передумов виникнення страхування та формування страхових фондів (централізовані, децентралізовані, фонди самострахування).
2. Дослідити функції страхування (ризикова, інвестиційна, попереджувальна, ощадна) та їхній прояв у сучасній ринковій економіці.
3. Написати короткі тези щодо специфіки страхових відносин та основних засад страхування (наявність страхового інтересу, найвища добросовісність сторін, суброгація, відшкодування в межах реальних збитків).

- **Питання для самоконтролю:** Чим відрізняється страховий захист на макрорівні від страхового захисту окремого суб'єкта господарювання?

- **Рекомендовані джерела:** Підручник за ред. В.Д. Базилевича (Розд. 1) , опорний конспект лекцій (Р.В. Пікус та ін.).

Тема 2. Класифікація страхування (6 год СРС)

- **Завдання для СРС:**

1. Вивчити класифікаційні ознаки страхування за об'єктами (особисте, майнове, страхування відповідальності) та за формами проведення (обов'язкове, добровільне).

2. Скласти розгорнуту структурно-логічну схему видів страхування відповідно до Закону України «Про страхування»
 3. Проаналізувати відмінності між галузями страхування за ступенем ризику та характером зобов'язань страховика.
- **Питання для самоконтролю:** Які види страхування в Україні належать виключно до обов'язкової форми проведення згідно з чинним законодавством?
 - **Рекомендовані джерела:** Закон України «Про страхування» від 18.11.2021 № 1909-IX, посібник Рисуна/Федишин.

Тема 3. Страхові ризики (6 год СРС)

- **Завдання для СРС:**
 1. Опрацювати поняття страхового ризику як базової категорії ризик-менеджменту в страхуванні.
 2. Скласти класифікацію ризиків (чисті та спекулятивні, екологічні, транспортні, політичні, кібер-ризики) та визначити критерії їхньої страхуваності (можливість оцінки, випадковий характер, масовість).
 3. Підготувати есе на тему: «Методи оцінки та управління страховими ризиками в діяльності сучасного підприємства».
- **Питання для самоконтролю:** Що таке кумуляція ризику і які наслідки вона може мати для фінансової стійкості страхової компанії?
- **Рекомендовані джерела:** Міждисциплінарний словник зі страхування та ризик-менеджменту (за ред. Р.В. Пікус), стаття Н.В. Приказюк щодо кібер-страхування.

Тема 4. Страховий тариф, вартість страхування (6 год СРС)

- **Завдання для СРС:**
 1. Опанувати теоретичні засади актуарних розрахунків та структуру страхового тарифу (нетто-ставка, навантаження, бруто-ставка).
 2. Ознайомитися з методологією розрахунку нетто-ставок для ризикових видів страхування на основі теорії ймовірностей та статистичних даних про збитковість страхової суми.
 3. Виконати практичні вправи з лабораторного практикуму щодо обчислення страхових премій та внесків.
- **Питання для самоконтролю:** Які елементи витрат страховика закладаються у структуру навантаження бруто-тарифу?
- **Рекомендовані джерела:** Лабораторний практикум (Р.В. Пікус та ін.) , навчальний посібник «Фінанси страхових організацій».

Тема 5. Ринок страхування (6 год СРС)

- **Завдання для СРС:**
 1. Дослідити структуру страхового ринку України: страховики, страхувальники, страхові посередники (агенти та брокери), асоціації страховиків.

2. Самостійно проаналізувати динаміку основних показників розвитку страхового ринку (обсяги страхових премій, виплат, рівень виплат) за останні 2–3 роки, використовуючи офіційну статистику НБУ.
 3. Вивчити особливості інфраструктури ринку та роль Моторного (транспортного) страхового бюро України (МТСБУ).
- **Питання для самоконтролю:** Які функції виконують страхові брокери на відміну від страхових агентів? Що таке маркетплейси (сайти порівняння) у дистрибуції страхових продуктів?
 - **Рекомендовані джерела:** Офіційний сайт НБУ (Показники діяльності СК), праці Т.П. Моташко та Н.В. Приказюк, сайт МТСБУ.

Тема 6. Державне регулювання та нагляд у сфері страхування (6 год СРС)

- **Завдання для СРС:**
 1. Опрацювати правовий статус Національного банку України як єдиного регулятора та органу нагляду на ринку фінансових послуг (спліт).
 2. Вивчити умови ліцензування страхової діяльності, вимоги до платоспроможності, формування страхових резервів та забезпечення фінансової стійкості СК.
 3. Ознайомитися з порядком реєстрації страхових посередників.
- **Питання для самоконтролю:** Які нормативні вимоги висуваються до мінімального розміру капіталу платоспроможності страхової компанії?
- **Рекомендовані джерела:** Закон України «Про страхування», нормативно-правові акти НБУ, монографія А.С. Шолойко.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «ОСОБЛИВОСТІ ОКРЕМИХ ВИДІВ СТРАХУВАННЯ» (24 ГОД)

Тема 7. Особисте страхування (6 год СРС)

- **Завдання для СРС:**
 1. Дослідити економічний зміст особистого страхування та його класифікацію (страхування життя, страхування від нещасних випадків, медичне страхування).
 2. Вивчити особливості договорів довгострокового страхування життя (life insurance): ануїтети, інвестиційний дохід, викупна сума.
 3. Опрацювати порядок та умови організації добровільного медичного страхування (ДМС) та програми асистансу.
- **Питання для самоконтролю:** У чому полягає принципова відмінність між ризиковим особистим страхуванням та накопичувальним страхуванням життя?

Тема 8. Майнове страхування (6 год СРС)

- **Завдання для СРС:**
 1. Опрацювати правила та умови страхування майна юридичних і фізичних осіб (вогневі ризики, стихійні лиха, крадіжки).
 2. Дослідити специфіку транспортного майнового страхування (КАСКО, страхування вантажів «карго», авіаційне та морське страхування).

3. Розв'язати практичні задачі на визначення розміру страхового відшкодування за різними системами страхового забезпечення (пропорційна відповідальність,
- **Питання для самоконтролю:** Як впливає умовна та безумовна франшиза на кінцевий розмір страхової виплати?
 - **Рекомендовані джерела:** Лабораторний практикум, стаття Приказюк Н.В. та Моташко Т.П. «Автострахування: сучасні тренди».

Тема 9. Страхування відповідальності (6 год СРС)

- **Завдання для СРС:**
 1. Вивчити економіко-правову суть страхування відповідальності як захисту майнових інтересів потенційного заподіювача шкоди.
 2. Опрацювати умови обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВНТЗ): ліміти відповідальності, європротокол, пряме врегулювання збитків.
 3. Розглянути особливості страхування професійної відповідальності (лікарів, нотаріусів, аудиторів) та відповідальності роботодавця.
- **Питання для самоконтролю:** Хто виступає вигодонабувачем у договорах страхування відповідальності? Що таке регресний позов страховика?
- **Рекомендовані джерела:** Посібник Сосновської О. , інформаційні матеріали порталу «Форіншурер».

Тема 10. Перестрахування (6 год СРС)

- **Завдання для СРС:**
 1. Вивчити сутність перестрахування як методу забезпечення фінансової стійкості страховика та збалансованості його страхового портфеля.
 2. Опрацювати термінологічний апарат: цедент (перестраховальник), цесіонарій (перестраховик), ретроцесія, власне утримання.
 3. Скласти порівняльну характеристику форм перестрахування (факультативне, облігаторне) та видів договорів (пропорційне — квотне, ексцедентне; непропорційне — ексцедент збитку, ексцедент збитковості).
- **Питання для самоконтролю:** Яку роль відіграють міжнародні перестраховальні товариства у захисті національного страхового ринку від катастрофічних збитків?
- **Рекомендовані джерела:** Підручник за ред. В.Д. Базилевича (Глава «Перестрахування»), Reinsurance Glossary.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ, ФОРМИ ЗВІТНОСТІ ТА ОЦІНЮВАННЯ СРС

- **Оформлення результатів:** Студенти виконують розрахункові завдання у практичних зошитах. Тези, есе та схеми оформлюються в окремому зошиті для СРС або у вигляді електронних документів/презентацій (за погодженням з викладачем).
- **Поточний контроль:** Здійснюється під час семінарських занять шляхом усного опитування за питаннями СРС, бліц-тестування або обговорення есе.
- **Підсумковий захист СРС:** Студент демонструє результати самостійної роботи, здійснюючи захист звіту чи індивідуального творчого завдання (презентації), що забезпечує перевірку компетентності донесення власних висновків (оцінюється в межах загальних балів за модуль/семестр). Успішне опрацювання матеріалів СРС є

обов'язковою умовою для успішного складання модульних контрольних робіт та підсумкового іспиту.